

<sida1> <N° 16> [Numrerat hos Consistoriet?]

Berättelse om Karesuando Församlings tillstånd, afgifven i anledning af Contracts Prosten Herr Joh. Wijkströms skrifvelse af den 4de Februari 1836.

§.1.

Mom.1. Allmänna Gudstjensten har under loppet af år 1835 och tills dato blifvit förrättad, å alla Sön- och Högtidsdagar, efter allmänt gällande föreskrifter, med Predikan, Bönen, sång och öfrige till Gudstjensten hörande Ceremonier.

Mom.2. Mässfall inträffar i allmänhet icke oftare, än: 1mo då Pastor i medium af December månad måste resa till Kengis eller Pajala marknad, för att uppbära sin Löne-Spannmål, hvilken marknad äfven större delen af Församlingen besöker; 2do under Husförhörs resor i de aflägsnaste trakter af församlingen, hvilka vanligen inträffa uti Januarii och Februarii månader, då Gudstjensten å en eller annan mellan söndag, icke hålles i kyrkan, utan i ett större kåtalag bland Lappska Allmogen; 3^{tio} uti aflägsna Bondbyar, hvarest husförhör och Gudstjenst hålles å Söndag särdeles för ålderstegne personers skull, hvilka icke kunna besöka kyrkan; 4to då icke allenast alla Lappar Uppehålla sig på norrska sidan af fjellryggen, utan äfven allt arbetsföra folk bland nybyggare, Uppehålla sig vid aflägsne Fisketräsk i Fjellen, har undertecknad stundom, för Natural Historiens befrämjande, besökt åtskillige Fjelltrakter så väl inom, som utom församlingen; under hvilken tid likväl missionairen And. Fjellner alltid varit vid kyrkan närvarande, för Gudstjenstens förrättande, i händelse någre åhörare varit tillstädes. —

<sida2>

mom.3. Med undantag af förenämde mässfall, hålles allmän Gudstjenst eller så kallad kyrkohelg hvarje söndag om vintern ifrån slutet af November till början af maji, samt hvar 3^{die} söndag om Sommaren ifrån Höandens början till medium af October. Menförstiderne, äfven som å mellan-Söndagar om Sommaren, då endast någre få åhörare från kyrkobyen äro församlade, hålles Bön i kyrkan, hvarvid Gudstjensten i allt öfrigt förrättas på vanligt sätt, utom det, att i stället för Predikan, en kort Förklaring öfver dagens Evangelium Upläses utur någon godkänd Postilla.

mom.4. Ottesångs Predikningar å Bön och Högtidsdagar, hafva af ålder icke blifvit hållne i denne församling. Ordsaken till denna uraktlåtenhet kan förklaras:

1mo Af församlingens belägenhet i en Skoglös ort, hvilket gjort det omöjligt för dess medlemmar, att förskaffa sig kyrkbistugor.

2do Af Brist på husrum vid kyrkoplatsen, kunna ganska få infinna sig vid kyrkan före Söndags morgonen.

3^{tio} De längst från kyrkan boende, som begifva sig på vägen om Lördagen i de närmast till Kyrkan belägne Byar.

4to Bland desse Byar är den närmaste 1½ mil från kyrkan, hvadan de, som begifva sig derifrån tidigt på Söndags morgonen, icke hinna fram till kyrkan förr, än mellan kl. 9 och 10. f.m.

5to Å stora Bön och Högtidsdagar, då Communion, efter församlingens önskan, vanligen hålles, uptages den tid, som skolat användas för ottesången af Communicanternes anteknande.

6to Af förenämde skäl blifver både Lärare och åhörare förhindrad från Ottesången.

7mo I de Lappmarks församlingar, hvarest ottesång å Högtider hålles, äro äfven kyrkbi<side3>stugor inrättade. Desse gifva dock anledning till lönnkrogar och flere oordentligheter vid Sjelfva kyrkan, hvilket sällan inträffar här; emedan alla till kyrkan kommande icke äga tid till tidsfördrif före Gudstjensten, och efter slutad Gudstjenst måste allmogen åtskiljas, för att återvända till sine hem.

mom.5. Af brist på åhörare, hafva inga Passions Predikningar blifvit hållne i kyrkan; deremot har undertecknad för Nattwards ungdomen hållit förklaring öfver Christi Pinos Historia under fastan, hvarvid äfven äldre personer pläga infinna sig.

mom.6. Catechismi Predikan är hållen i stället för förberedelse å den söndag, då husförhör med Lappska allmogen tager sin början. För Nybyggare har Catechismi Predikan blifvit hållen vid hvarje rote.

mom.7. Communion hålles Alla Böndagar samt större Högtidsdagar, då Allmogen mera manngrant är församlad, hvarvid Communicanternes antal varierar mellan 50 och 100 personer. Dessutom hålles Communion, efter förut skedd pålysning å vissa helgedagar mellan Högtidene, vid hvilka tillfällen Communicanternes antal varierar mellan 15 och 30. Om Sommaren hålles med nybyggare Communion å den söndag som infaller före Högbergningen, hvilken Söndag här kallas Jacobs Helg.

§.2.

mom.1. Församlingens Ledamöter bevista flitigt Gudstjensten i synnerhet vintertid, då aflägsenheten från kyrkan icke är allt för stor. Likväl gifvas härifrån åtskillige undantag, och har Presterskapet icke underlåtit att varna de försumlige, i synnerhet för Böndags försummelse. <side4> Då emellertid icke något stadgat vite är bekant för Böndags försummelse, har Presterskapet icke kunnat härutinnan företaga strängare åtgärder. Vid försök, att åtala visse personer för Böndags försummelse inför verldslig Rätt, har målet blifvit förvist till Kyrko-Råd, hvarföre Presterskapet härutinnan önskade att få en bestämd föreskrift, huruvida 3^{die} §. af III^{die} Capitlet missgernings balken må i slike fall kunna tillämpas.

mom.2. För Lappska Allmogens bekvämlighet, firas 1^{sta} Böndagen 3 eller 4ra Veckor före Påsk; 2^{dra} Böndagen 1 eller 2 veckor efter Påsk, allt efter årstiden, då Lappska Allmogen flyttar till Fjellen; 3^{die} Böndagen firas 1^{sta} Söndagen i Adventet, då Lappska Allmogen återkommer från fjellen; 4de Böndagen firas vanligen 1sta söndagen efter 13de dagen i anseende till en straxt derpå infallande marknad i Norrige, som Allmänt besökes af denna församlings medlemmar.

mom.3. Ifrån Maji Månads början till slutet af November, kan Lappska Allmogen icke besöka sin Socken kyrka, emedan denne del af församlingen Uppehåller sig höst och vår i fjellen på 10, samt om Sommaren i Norrige på Circa 16 a 20 mils afstånd från kyrkan.

§.3.

mom.1. Uti föregående års Visitations acter, är Christendoms kunskapen i denna Församling vitsordad såsom förmonlig i jämförelse med andra Lappmarks församlingars, uti hvilket förmönlige vitsord äfven undertecknad instämmer, jämte bifogande af den anmärkning [<sida5>](#) att grunden dertill blifvit lagd af föregående nitiske Pastorer, bland hvilka Daniel Engelmark, Erik Grape samt Zachr. Grape förtjena det tacksamma minne, som de lemnat efter sig innom församlingen. Att Christendoms kunskapen är allmännare ibland församlingens yngre Ledamöter, torde böra tillskrifvas den så kallade Ambulatoriska undervisningsmetoden, hvilken oaktadt sina brister Likväl bidragit till Christendoms kunskapens Allmännare Spridande bland Lappska Allmogen.

mom.2. Hvad som i föregående visitations acter finnes anmärkt om Lapparnes sämre Christendoms kunskap i dett Norra, eller så kallade Råman[[Rounan?](#)]vuoma Districtet, eger sin riktighet, och tyckes ordsaken dertill vara desse Lappars aflägsenhet från Kyrkan. De uppehålla sig nära två tredjedelar af året dels i norrige, dels och i de högsta Fjelltracter, hvilket gör det Omöjligt både för dem sjelfve, att infinna sig vid kyrkan, och för Presterskapet och Catecheterne att i läglig tid besöka dem.

mom.3. Till bibehållande af den Christendoms kunskap, som blifvit grundlagd af förenämde nitiske företrädare, samt för att i någon mohn bidraga till dess förkofran särdeles bland de yngre, har undertecknad årligen jämte missionairen Herr And. Fjellner, besökt Lapparne i deras egentliga hemvist, hvarigenom tillfälle Yppats, att icke allenast närmare inhämta hvars och ens hem[<sida6>](#) seder och framsteg i Christendoms kunskapen, utan ock att bibringa en efter Folkets Fattningsförmåga, lämpad undervisning.

mom.4. Ehuru det kan synas ligkiltigt, hvilken method vanligen följes vid allmänna Catechismi förhör, torde det likvä vara nyttigt, att nämna hvilken method af undertecknad blifvit följd vid Kåta förhör med Lapp almogen.

1mo Efter ankomsten till ett kåtalag, som kan bestå af 10 till 15 personer, har, då ankomsten skett om aftonen, ingen läsning kunnat företagas i anseende till de åtskillige hushålls bestyr, hvarmed Lapparne denna tiden af dygnet äro sysselsatte. Man har under den tid, som föregår aftonmåltiden icke ansett Lämpligt, att föredraga annat, än allmänna samtal rörande verldsbyggnaden, himlakropparnes rörelse och jordens beskaffenhet m.m. efter som omständigheterna gifvit vid handen.

2do Efter Aftonmåltidens slut, sammankallas hela kåtalaget till Bön, hvarefter ett kort förhör anställes med de äldre i Christendomens förnämsta hufvudstycken. Dessa förhör bestå mest i förstånds frågor, för att utröna begreppet.

3^{io} Ifrån dessa förståndsfrågor har man oförmärkt gått öfver till muntliga berättelser utur Gamla och Nya Testamentets bibliska Historia, hvilka under tillämpning å allmänna och enskilda lifvet [<sida7>](#) blifvit fortsatte långt in på natten, eller så länge, som någon Upmärksamhet hos de närvarande förmärkts.

4to Om morgonen vid fullt dagsljus sammankallas åter kåtalaget till Bön, hvarefter förhör i innanläsning företages både med äldre och yngre personer.

Man väljer vid innanläsning sådane stycken ur Evangelierne, hvilka gifva anledning, att närmare förklara Christendomens fordringar.

5to Slutligen fortsättes förhöret med Barn och yngre personer både uti innan- och utanläsning.

6to Efter slutadt förhör fortsättes resan till en annan by, hvartill skattlaggde hus[-]bönder inom kåtalaget bestå Rehnar och lots.

mom.5. Dessa Kåtaförhör synes medföra den nytta att ingen under sken af Laga hinder kan undandraga sig förhöret, undantagandes de, som för tillfället äro bortreste, hvilka dock vanligen träffas i ett annat Kåtalag, eller ett annat år; att de försumlige kunna personligen varnas, samt derest ingen förbättring mellankommer, slutligen åläggas, att infinna sig vid Skrift Scholan, för att emottaga undervisning. Erfarenheten har visat, att då vissa rotar inlysas till kyrkan eller närliggande Bondby, qvarstadna de okunnigaste, som mäst behöfva undervisning, vid sine kåtor, under förevändning < sida8 > att hafva vård om huset och Rehnjorden. Utan att riskera hus och egendom, kunna icke heller alla åläggas att infinna sig vid ett förhör, som icke hålles vid deras egen kåta.

mom.6. Communion förhör hållas af underteknad i kyrkan vid dubbla Högtider. Dock kunna icke många infinna sig vid dessa förhör i anseende till de Svårigheter, som uti §.1. mom.4. äro nämde. Deremot gifves det oftare tillfälle, att vid anmälandet och anteknandet till Nattvarden förhöra särskilte personer, som äro kände för Svaghet i sine Christendoms stycken.

mom.7. Finska språket är Församlingens allmänna religions Språk. Vid Kåtaförhören brukas finska uti innan och utanläsning, men vid förklaringar och förstånds frågor begagnas af nu varande Presterskap Lappska Språket, emedan Barn och yngre Personer icke äro det finska språket fullkomligt mäktige. Vissa Högtider såsom till. ex. annan dag Juhl och Annan dag Påsk har underteknad hållit afhandlingen af Predikan på Lappska, men förberedelsen på Finska.

§.4.

mom.1. Bland Nybyggare, som äro Finnar, undervisas Barnen af sine föräldrar, till dess de emottagas å Skrift Scholan; dock har underteknad funnit sig nödsakad, att < sida9 > låta den ene af härvarande Catecheter undervisa Barnen uti en Skogs By, vid namn Marats eller Lussi-maraiset, hvars Bebyggare äro af blandadt (Lappskt och Finnskt ursprung) och föra ett blandadt lefnadssätt; och hafva desse Barn 10 till antalet, efter vid pass en månads erhållen undervisning af förenämde Catechet, vid nyligen anställt förhör gjort vackra framsteg så väl i innan och utanläsning, som i Begrepp.

mom.2. De härvarande 2^{ne} Catecheter, Johan pehrsson Raattamaa, samt Pehr Hendriksson Omma, hafva under loppet af året fullgjort sine åligganden vid Barna undervisningen bland Lappska Allmogen, hvilket äfven Missionairen Herr And. Fjellner intygar, hvarföre de utbekommit sin fulla lön för året samt recommenderas till erhållande deraf för det kommande.

mom.3. Missionairen Herr And. Fjellner har dels särskilt, dels gemensamt med underteknad, besökt de fleste inom Karesuando Församling varande Lappfamiljer, och dervid ådagalagt samma nit vid Barnaundervisningen som förr.

mom.4. Vid Barna undervisningen begagnas nästan allmänt Svebilii förklaring öfver Luther i mindre Cateches, och hafva endast få Barn kunnat förmås, att begagna den nya af Lindblom förbättrade förklaringen. Ordsaken dertill förmenes vara den svårighet Föräldrarne hafva, att rätta Barnen under läsningen af den nya.

mom.5. Bristen på Finska ABC Böcker och Catecheser <sid10> är inom församlingen kännbar, och förorsakar hinder vid Barnaundervisningen.

§.5.

mom.1. Skrift Schola hålles af underteknad årligen med de Barn, som första gången beredes till Herrans Hel. Nattvard. Den tager sin början 3 eller 4ra veckor före Påsk, och slutar Långfredagen, under hvilken tid Skriftebarnen undervisas 6 timmar dagligen, samt läsa sine läxor den öfrige delen af dagen. De Barn, som under denna tid icke hinna vederbörligen undervisas, admitteras icke till Nattvarden, utan Upskjutas till ett annat år. Barn med trögt minne och inskränkt förstånd hållas vanligen 3 år i Skrifts scholan, innan de admitteras.

mom.2. Skriftebarnens antal varierar mellan 15 och 30. Sistledne år var deras antal 20, hvaraf 15 admitterades.

mom.3. Ibland flere äldre personer, hvilke för bristande Christendoms kunskap, blifvit antydde, att infinna sig vid Skrift Scholan, och låta undervisa sig, hafva åtskillige efter förnyade tillsägelser, undandragit sig. Anhålles därför om föreskrift, huru med sådane personer bör förhållas.

§.6.

mom.1. Med få undantag har sammanlefnaden i denna Församling hittills varit oklanderlig: Förhållandet mellan makar, föräldrar och Barn, husbönder och tjenstefolk i allmänhet förtroligt; inga gröfre brott hafva härstädes timat under sist förflutne decennium, med undantag af några Rehnstöder, hvarföre gerningsmännen blifvit vederbörligen afstraffade.

mom.2. Lappska Allmogen kan i allmänhet anses mera hyffsad, och fylleri lasten mindre allmän här, än <sid11> i andra Lappmarksförsamlingar.

mom.3. Ehuru åtskillige genom kronobetjeningens beifrande, blifva årligen åtalade och pliktfällde dels för Brennvinsminutering, dels och för missbruk af starka drycker, kunna dock icke desse oseder hämmas, medan Brennvins tillförseln från nedre Landet är obehindrad. Det förtjenar i synnerhet anmärkas, att Haparanda Tullkammare innevarande vinter förpassat öfver 100de kannor Brennvins till Enontekis Lappmark, hvilka blifvit härstädes vederbörligen förbrukade, utan att någon åtgärd kunnat dervid af kronobetjeningen företagas. Uti en vidsträkt och glest befolkad ort är det icke möjligt att bevaka sålunda förpassadt Brennvins olofliga utminutering.

§.7.

mom.1. Vid sista Bokslut, utgjorde kyrkans Behållning i reverser och Contanta penningar 158 Rdr 5 Sr 10 rst Banco. Inkomsterne för året bestego till 66 Rdr 2 Sr, hvaremot utgifterne utgjorde 42 Rdr 47 Sr och 2 öre, deri inberäknadt, inköpt Communion vin för detta och det kommande året. Ibland inkomsterne anmärkes en Tunna vinsäd, försåld på auction till 11 Rdr 294 öre, äfven som

kronans andel af Sakören tillfallne Kyrkan 11 Rdr 6 s 10 rst. allt Banco. Det öfriga af kyrkans inkomster har bestått i frivilliga gåfvor och Testamenten. m.m.

mom.2. Sedan 10 st. fattige erhållit ett, ehuru otillräckligt understöd af fattig Cassan, utgjorde dess behållning vid sista Bokslut= 9 Rdr. 44 Sr 4 öre.

mom.3. Till fattig Cassan inflyta årligen, en vis andel vid Bouptekningar, samt dessutom frivillige gåfvor vid Barndop, Bröllop och begrafningar, men desse <sida12> medel äro all[t]för otillräcklige, att afhjelpa de nödlidandes behof. Utom ett menfört fattighjon som erhåller betydligt penninge bidrag af Soknen, underhålles öfrige fattige, dels af egne Barn och slägtingar, dels ock genom medlidsamma medmenniskors allmosor särdeles å Norrska sidan.

mom.4. Ett mindre parti Lindbloms Ca[te]cheser, som hit ankommit från Haparanda hafva blifvit af unde[r]teknad försålde samt gratis utdelade till fattiga; anhålles om föreskrift, hvarest de influtne medlen böra redovisas.

§.8.

mom.1. De fleste Nybyggare i denne församling äro fattige, och hafva för Climatets hårdhet ingen hufvudsaklig näring af åkerbruket.

mom.2. Lapparne äro icke rike, dock i allmänhet välbehållne, hvartill den transport och vahrubutes handel, som här äger rum mellan 3 grannriken mycket bidrager.

mom.3. Folkmängden har sedan sista quinquennium förökad sig med 80 personer, mest inflyttade från Kejslerliga Ryska sidan. Bland farsoter har endast nervfeber varit gängse, dock icke mycket dödande.

mom.4. Vaccinationen har gått trögt i flere år, förnämligast af den anledning, att sällan färskt vaccin ämne kunnat erhållas. Å de Barn, på hvilka Provincial Läkaren Doctor Englund förrleden vinter vaccinerade, har vaccinen icke slagit an.

mom.5. Alla kongl. förordningar, som i någon mohn kunna angå denna ort, hafva blifvit upläste.

mom 6. Å Prestgården hafva smärre reparationer blifvit vidtagne, hvilka Församlingen bekostat.

Karesuando den 29de Martii 1836.

Lars Levi Læstadius.
P.L.